

Ammatillisista perustutkinnoista työelämään – Arviointi työllistymisen tukemisesta sekä urasuunnittelu- ja työelämävalmiuksista

Kehittämissuositus 5: Työelämässä toimimisen taidot

Työelämässä toimimisen taitojen osalta tulee vahvistaa erityisesti ajanhallinnan, työturvallisuuden, paineensietokyvyn, yrittäjäyden sekä oma-aloitteisen ja itsenäisen työskentelyn valmiuksia.

Koulutuksen järjestäjien tulee varmistaa, että opiskelijat saavat riittävän ammatillisen osaamisen ja perusvalmiudet työelämässä toimimiseen. Arvioinnin perusteella kehitettävää on erityisesti ajanhallinnassa, työturvallisuudessa, paineensietokyvyssä, yrittäjäydenvalmiuksissa sekä oma-aloitteisuudessa ja itsenäisessä työskentelyssä. Näiden taitojen kehittymistä tulee vahvistaa tavoitteellisesti ja johdonmukaisesti sekä oppilaitoksessa että työpaikoilla tapahtuvassa oppimisessa ja ohjauksessa koko opintojen ajan. Esimerkiksi paineensietokykyä voidaan harjoitella jo oppilaitoksen tutussa ympäristössä luomalla opiskelijoille paineistettuja asiakaspalvelutilanteita. Oma-aloitteisuutta voidaan puolestaan vahvistaa ohjaamalla opiskelijoita etsimään työelämässä oppimisen paikkoja ja ottamaan itse yhteyttä työnantajiin.

Palkatessaan vastavalmistuneita nuoria työnantajat korostavat ammatillisen perusosaamisen ohella kykyä omaksua uusia asioita, noudattaa työpaikan sääntöjä ja ohjeita sekä toimia sosiaalisissa tilanteissa. Tärkeiksi nähdään myös oma-aloitteisuus ja vastuullisuus. Näiden odotusten huomioiminen koulutuksessa edellyttää, että taitoalueita tehdään näkyväksi ja harjoiteltavaksi arjen opetuksessa ja ohjauksessa. Samalla opiskelijoita tulee kannustaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämistarpeitaan suhteessa työelämän odotuksiin. Tämä edellyttää myös sitä, että työnantajat kertovat selkeästi omista odotuksistaan opiskelijoita kohtaan ja rohkaisevat heitä kysymään, pyytämään apua ja varmistamaan asioita silloin, kun työtehtäviin, ohjeisiin tai käytäntöihin liittyy epävarmuutta.

Eri sektoreilla ja toimialoilla on jossain määrin erilaisia tarpeita ja painotuksia valmistuneiden osaamiseen liittyen. Tämä korostaa tarvetta kehittää koulutuksen toteutusta ja työelämäyhteistyötä siten, että opiskelijoilla on koulutuksen aikana mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa osaamistaan sekä tutkinnolle tyypillisissä että vaihtoehtoisissa työelämän toimintaympäristöissä.

Koulutuksen järjestäjien tulee käydä tiiviimpää ja systemaattisempaa vuoropuhelua eri sektorien ja toimialojen kanssa, jotta osaamisen vastaavuutta erilaisiin toimintaympäristöihin voidaan kehittää. Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tueksi on tärkeää lisätä opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan välistä vuoropuhelua, jotta yhteinen ymmärrys opiskelijan osaamisesta, ohjauksen ja tuen tarpeista sekä työelämän odotuksista vahvistuu.

Opetushallituksen tulee perustutkintojen perusteita kehittäessään tarkastella, miten arvioinnissa esiin nousseita taitoalueita voidaan huomioida ja vahvistaa tutkintojen perusteissa.